

Стецюк А. Ю.,

*здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня,
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»;
науковий керівник:*

Пархоменко В. В.,

*кандидат економічних наук,
доцент, декан фінансово-економічного факультету;
Національна академія статистики, обліку та аудиту*

ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

У світовій економічній системі, тобто у великих країнах світу, малий бізнес розглядається як вирішальний фактор динаміки економічного розвитку. Тому Європейська комісія заявила, що лише малі суб'єкти підприємництва (МСП) можуть вирішити проблеми економічного розвитку, особливо в нових країнах-членах ЄС. Перспективи подальшого розвитку економіки України тісно пов'язані зі ступенем її інтегрованості в міжнародні відносини. Мале підприємництво – це форма впровадження інноваційних ідей, які реалізуються на підприємствах, обмежених згідно з національним законодавством за чисельністю працівників і сукупним річним доходом, що функціонують в умовах підвищеного ризику, переважно за рахунок підприємств.

В індустріально розвинутих країнах малий бізнес відіграє важливу роль в економіці та добре підтримується державними та недержавними установами. Від держави вимагається створити таке правове та економічне середовище, яке дало б можливість не тільки виживати, але й розвиватися МСП [1].

В Україні найбільше впливає на малий бізнесподаткове законодавство. Перші місяці запровадження спрощеного режиму оподаткування мали певні труднощі, головним чином через відсутність відповідальності податкових органів в Україні за дії чи бездіяльність, які не відповідають вимогам законодавства, зокрема нормам Податкового кодексу. Економічна та політична нестабільність ускладнювала процес розвитку малого бізнесу, який виявився непридатним для існуючого ринкового середовища та потребував серйозних структурних змін.

Нажаль, говорити про значні наявні позитивні зміни у розвитку вітчизняних малих підприємств поки зарано. Зміна кількості суб'єктів малого підприємництва на 10 тис. осіб наявного населення має негативну тенденцію зростання. Має місце стала тенденція до зменшення кількості

зайнятих працівників на малих підприємствах, починаючи з початку воєнної агресії Російської Федерації проти України в середньому на 3,5% щорічно. Значна частка малих підприємств, незалежно від регіональних особливостей, функціонує в невиробничій сфері, зокрема в сфері торгівлі, ремонту автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку. Фінансовим результатом діяльності чималої чисельності малих підприємств залишається чистий збиток [2].

Досліджуване нами ПП «Алма-Веко, Фуд» з 1999 працює на ринку інгредієнтів для харчової промисловості, виробляє продукцію, яка користується попитом і добре відома на ринку [1].

На базі власного виробництва ПП «Алма-Веко, Фуд» виготовляє функціональні харчові добавки під торговою маркою «Алматекс», в асортименті підприємства також серія спецій під торговою маркою «Алмаміт», харчові волокна під торговою маркою «Алмафайбер», а також барвники, стабілізатори кольору, комбіновані спеції, харчові ароматизатори. Розглянемо оцінку стану та зміни розрахунків з бюджетом ПП «Алма-Веко, Фуд» у табл. 1.

Таблиця 1

**Оцінка стану та зміни розрахунків з бюджетом
 ПП «Алма-Веко, Фуд» у 2018-2020 рр., тис. грн [1]**

Показник	2019	2020	2021	2020 р. у порівнянні з 2019 р.		2021 р. у порівнянні з 2020 р.	
				(+/-)	%	(+/-)	%
Податок на додану вартість	1183,8	1552,6	1464,1	368,8	31,15	-88,5	-5,70
Податок на прибуток	24,2	21,7	42,5	-2,5	-10,33	20,8	96,12
Єдиний соціальний внесок	41,2	45,1	95,2	3,9	9,47	50,1	111,21
Інші податки	0,2	0	0	-0,2	-100,00	0,0	-
Всього	1249,3	1619,3	1601,8	370,0	29,62	-17,6	-1,08

Оцінивши динаміку загальних показників, що характеризують фінансовий стан ПП «Алма-Веко, Фуд Продукти харчування», можна відзначити, що покращення фінансового стану підприємства можливе лише за умови

досягнення наступних операційних цілей: позитивний грошовий потік збільшення темпів зростання продажів продукції переглянути фінансову стратегію підприємства за окремими напрямками та раціонально організувати використання фінансових ресурсів.

Слід зазначити, що сучасна податкова система в Україні є недосконалою та суперечливою, наслідком чого є недостатні та нестабільні податкові надходження до бюджетів усіх рівнів.

Результати сплати податків досліджуваного підприємства показали, що за досліджуваний період сума нарахованих податків зросла на 29,62% у 2020 р. та зменшилась на 1,08% у 2021 р. Це відбулось за рахунок значного зменшення переоплати по ПДВ на 88,5 тис. грн. або 5,70%. За досліджуваний період зі всієї суми платежів до бюджету найбільшу частку становив податок на додану вартість (91,44-95,88%), значне місце відводиться і єдиному соціальному внеску, на який припадає 2,78-5,96%.

Показник податкового тиску, розрахований за різними методиками, дещо відрізняється, але дає можливість зробити висновки про низьку сприятливість податкової системи для розвитку підприємств та податкове навантаження на фактори виробництва – капітал і працю. Порівняно з розвиненими країнами, показники податкового навантаження в Україні знаходяться на середньому рівні, але система обов'язкових платежів є громіздкою, а податкове управління складним, що негативно впливає на діяльність венчурного капіталу та призводить до зменшення загальних податкових надходжень. За результатами аналізу бачимо, що сума податку в на прибуток прибутку зросла при інших незмінних показниках, і, звичайно, керівництво має враховувати це, щоб визначити причину зниження ефективності оподаткування. На одну гривню реалізованої продукції у 2019-2020 рр. приходило 16,7 копійок різних податкових платежів, а в 2021 р. – 16,3 копійок, що, можна відзначити як позитивне явище. Аналіз податкового навантаження на досліджуване підприємство свідчить про середній його рівень – 25-35% (за даними до повномасштабного вторгнення).

Ринкова економіка країн Європейського Союзу характеризується прийняттям ринково-орієнтованого методу регулювання податків. Тому ключовою умовою для активізації розвитку податкового та бухгалтерського обліку організацій малого бізнесу є адаптація податкового законодавства України до принципів і директив ЄС. Оптимальне поєднання фіскальних функцій залежить від національного законодавства. Важливі заходи, а також стимулюючі функції включають скорочення тіньової економіки, досягнення безпрецедентних масштабів корупції та неучасть у важливих заходах розвитку країни та суспільства. У цьому випадку основна увага має бути зо-

середжена на забезпеченні, по-перше, повної соціальної спрямованості цієї податкової системи, а по-друге, на забезпеченні фіскальної справедливості [2].

В умовах, в яких сьогодні розвивається Україна, через механізми, закладені в українській економіці, відтворити податковий механізм, який ефективно працює в багатьох країнах ЄС, практично неможливо. Проте, для реформування української податкової системи основні принципи розвитку таких механізмів необхідно розглянути з метою запровадження досвіду у вітчизняній податковій практиці.

З цією метою пропонуємо такі шляхи подальшого вдосконалення спрощеної системи оподаткування:

- ✓ не допускати зловживань, які шкодять репутації спрощеної системи;
- ✓ забезпечення рівноправності всіх суб'єктів підприємницької діяльності та оптимізація податкового навантаження різних груп платників єдиного податку, зокрема зменшення ставки податку третьої групи платників єдиного податку та мінімізація сплати єдиного соціального внеску, особливо першої групи. плателі люди;
- ✓ забезпечення максимального врахування економічних процесів у процесі адміністрування податків, зокрема застосування граничної індексації доходу, встановленої на спрощеній системі законом, з урахуванням рівня інфляції.

Список використаних джерел

1. Компанія «Алма-Веко, Фуд» 2023. URL: <https://alma-veko.com.ua/>
2. Оподаткування малого бізнесу: нормативно-організаційний аспект 2019. URL: <http://eadnurt.diit.edu.ua/bitstream/123456789/11523/1/Bobyl.pdf>